

Foto: [hyrons/Depositphotos](#)

EU-pass till flyttingar? Fri rörlighet som integrationsmöjlighet

Vladan Lausevic

Libfed

Intro

Inspiration för tanken om att flyktingar skulle efter sin rättsliga prövning kunna få EU-pass fick jag ifrån [EU-medborgarinitiativet choosefreedom.eu](http://EU-medborgarinitiativet.choosefreedom.eu). Initiativet är kopplad till Brexitprocessen och går ut på att alla EU-medborgare skulle kunna ha ett EU-pass, istället för nationella pass och ID-kort, för att på det sättet kunna åtnjuta unionens medborgerliga friheter och rättigheter.¹

Enligt ministerrådets förordning 1417/2013 får EU-pass ges ut i särskilda fall, vanligtvis till EU-diplomater.² EU-passet är också känt under namnet "EU:s laissez-passer". Passet har även kopplingen till utvecklingen av European External Action Service som informellt ses och fungerar som EU:s utrikesdepartement.

Idag är det väldigt få individer i unionen som har EU-passet med en giltighetstid på 6 år. Men EU-passet i sig kan ses som en idé om möjlighet att underlätta för flyktingar att etablera och förverkliga sig i unionen.

Vladan Lausevic

Ordförande för Libfed

Täby 2018-02-03

Libfed

¹ The Local. "Choose Freedom": EU passport campaign launched across Europe. Publicerat: 2017-02-14. Nedladdat: 2017-01-01. Webbplats: <https://www.thelocal.es/20170214/brexit-choose-freedom-eu-passport-campaign-launched-across-europe>

² EU Publications. Council Regulation (EU) No 1417/2013 of 17 December 2013 laying down the form of the laissez-passer issued by the European Union. Publicerat: 2013-12-28. Nedladdat: 2017-01-01. Webbplats: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/b95d28c8-4402-4f69-bb81-1eee6005dfcd/language-en>

EU-medborgarskap och flyktingkrisen

Sedan 2015 pågår migrationspolitiska diskussioner i EU i större grad och intensitet jämfört med tidigare perioder som under 2000-talet. Den utvecklingen som har benämnts som migrationskrisen eller flyktingkrisen har europeiserats politiskt och socialt som i fallet med organisationer som Refugees Welcome.

Under de senaste tre åren har immigration, flyktingar och rörlighet varit bland de absolut främsta diskussionerna på EU, nationella och lokala beslutsnivåer. I debatten har det framförts många budskap om att Europa behöver nya människor. Tanken är att mer ska göras på EU-nivå rörande mottagningen av flyktingar medan beslut rörande integration främst sker på nationell och lokal nivå.

Beroende på vilka politiska åsikter och värderingar en har är det intressant att ta upp hur nationella respektive europeiska identifikationer samspelar eller står i konflikt till varandra hos olika individer. Enligt olika undersökningar som i fallet med [Eurobarometer](#) anser majoriteten av européerna att mer ska göras åt på EU-nivå rörande migration och flyktingpolitik.³

Samtidigt råder det stora skillnader när det kommer till detaljer om institutionellt agerande. Det finns medborgare som anser att mer ska göras på EU-nivå för att ta emot och integrera flyktingar liksom medborgare som anser att mer ska göras på EU-nivå för att reducera antalet flyktingar eller hindra flyktingar från att ta sig till unionen.

Till exempel, under Brexitkampanjerna argumenterade delar av Leave sidan att i samband med de sexuella våldsamheterna i Köln likadant skulle kunna äga rum i Storbritannien genom att de misstänkta för attackerna med tiden skulle rå rätten till den fria rörligheten och därmed kunna ta sig till Storbritannien.⁴

³ European Commission. Public Opinion. Publicerat: Okänt. Nedladdat: 2018-01-05. Webbplats: <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/WhatsNew/index>

⁴ Open Europe. EU migration crisis: will refugees acquire full free movement rights? Publicerat: 2016-01-18. Nedladdat: 2018-01-02. Webbplats: <https://openeurope.org.uk/today/blog/eu-migration-crisis-will-refugees-acquire-full-free-movement-rights/>

Varför EU-pass till flyktingar?

I federala stater som till exempel Kanada är migrationspolicy ett delat ansvarsområde där den federala och delstatliga nivån samspelar i beslutsfattningen och insatserna.⁵ Medan den federala regeringen i Kanada bestämmer om antalet flyktingar som ska komma till landet regleras integrationen på delstatsnivå.

Till exempel, i den fransktalande delstaten Quebecs fall förväntas flyktingar lära sig franska i första hand. De senaste idéerna om hur EU-migrationspolicy ska utvecklas i framtiden påminner just om hur migrationspolicy fungerar i federala stater.

Samtidigt finns det idag ingen europeisk medborgarskap som fungerar likt den amerikanska, kanadensiska eller indiska. På det sättet erbjuder tanken om EU-pass för nyanlända flyktingar en möjlighet för EU:s framtida migrationspolicy.

Här listar jag följande anledningar till varför det vore en bra idé att människor som tar sig till EU som flyktingar, asylsökande och humanitära invandrare skulle kunna gynnas av systemet med EU-pass.

a) Det politiska motståndet till att ta emot flyktingar

På flera håll i unionen som i Ungern och Polen råder det starkt motstånd till invandringen och flyktingar som bygger på hur politiska och mediala aktörer har kommunicerat sedan 2014, inklusive förekomst av rasism, xenofobi och islamfobi.

Till exempel har representanter för den polska regeringen kommunicerat om att invandringen hotar polackernas säkerhet medan representanter för den ungerska regeringen i sin kommunikation kallat muslimska flyktingar för erövrare. Visegradländerna Polen, Ungern, Tjeckien och Slovakien motsätter sig fortfarande beslutet om omfördelningen av flyktingar som togs av ministerrådet 2015.

⁵ Parliament of Canada. The Division of Powers. Publicerat: Okänt. Nedladdat: 2018-01-05. Webbplats: https://lop.parl.ca/About/Parliament/Education/ourcountryourparliament/html_booklet/division-powers-e.html

Sådant beteende är oanständig och avhumaniserande samt går emot den europeiska konstitutionalismen som baserar sig på mänskliga rättigheter och liberaldemokratiska värderingar som frihet och likvärdighetsprincipen.

Avsaknad av åtgärder i form av sanktioner och starkare konstitutionalism ställer även frågan om hur flyktingar kan åstadkomma framgångsrika etableringar och framtid i delar av unionen där det råder negativa, exkluderande och rasistiska attityder emot flyktingar i högre grad.

b) Nyanländas rörlighet

Kritiken om att ett gemensamt asylsystem inte skulle fungera på EU-nivån baserar sig även på situationer där flyktingar valt att lämna länder som en från början placerades i. Ett mer känt fall är det som hände i [Lettland](#) under 2016 och 2017 där flertalet individer från Syrien och Eritrea med tiden valde att lämna landet.⁶ Anledningen bakom anses vara bättre ekonomiska möjligheter i de rikare EU-länderna som Tyskland.

Frågan är också vad som händer om de nyanlända med tiden får nationella medborgarskap och därmed möjligheten till fri rörlighet. Blir det effektivt ekonomiskt för fattigare EU-länder om dessa betalar för integrationen men ändå inte lyckas med att behålla sina nya medborgare?

c) Olika erfarenheter, olika möjligheter

EU-länderna har i flera fall mycket olika historiska, politiska och institutionella [erfarenehter](#) när det gäller invandring och synen på kollektiva identifikationer.⁷ Hur Sverige och Tyskland har agerat sedan 1950- eller 1970-talet skiljer sig mycket ifrån de erfarenheter som yngre EU-länder som Polen och Lettland har.

Samtidigt finns det behov att EU som helhet inför 2020-talet utvecklar nya institutioner, policyn och metoder när det kommer till invandring. Ibland påstås det i debatten att "Bryssel tvingar" länder som Polen och Ungern att ta emot

⁶ LSM.LV. Almost 90% of asylum seekers leave Latvia. Publicerat: 2017-08-09. Nedladdat: 2018-01-05.

Webplats: <http://eng.lsm.lv/article/society/crime/almost-90-of-asylum-seekers-leave-latvia.a246078/>

Samt BBC. Refugees frustrated and trapped in chilly Baltic states. Publicerat: 2017-07-04. Nedladdat: 2018-01-05. Webbplats: <http://www.bbc.com/news/world-europe-40479224>

⁷ Carnegie Europe. How the Refugee Crisis Will Reshape the EU? Publicerat: 2016-02-04. Nedladdat: 2018-01-02. Webbplats: <http://carnegieeurope.eu/2016/02/04/how-refugee-crisis-will-reshape-eu-pub-62650>

flyktingar och bli mångkulturella. Det återspeglar inte verkligheten. [Beslutet](#) att omfördela flyktingar är mellanstatligt och därmed är ett bindande beslut.⁸

I EU-fördragen som i Lisbonfördraget, som utgör kärnan i den europeiska konstitutionalismen, framgår att unionen och dess medlemsstater ska utveckla migrationspolicy på EU-nivån. Det är alltså något som staterna har skrivit under i en form av socialkontrakt.

Vidare, Europa bygger på mångfald och även länder som Polen och Ungern har sin historia som mångkulturella samhällen även om den etniska sammansättningen ser annorlunda ut idag. Men de olika erfarenheterna kräver mer tid för att EU som helhet ska utveckla sig institutionellt så att beslutsfattningen och åtgärderna fungerar från EU- till lokal nivå.

Nackdelar och fördelar med EU-pass förslaget

Det finns förstås nackdelar med mitt förslag om EU-pass som jag vill bemöta på följande sätt.

a) Det strider emot medborgartanken

Flyktingar som kommer till EU får inte medborgarskap direkt. Att erhålla ett medborgarskap som i Frankrike eller Sverige är en process som tar lång tid och på de flesta håll i unionen ställs det krav genom medborgarskapstester. Att utfärda EU-pass till nyanlända ger därmed möjligheten för den individen som godkänns i sin prövning att åtminstone kan åtnjuta de fyra friheterna och utöva en viss form av semi-medborgarskap samtidigt som individen på långsikt integrerar och anpassar sig i det lokala samhället som en bosätter sig i.

⁸ European Commission. European Commission Statement following the decision at the Extraordinary Justice and Home Affairs Council to relocate 120, 000 refugees. Publicerat: 2015-09-22. Nedladdat: 2018-01-02. Webbplats: http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-15-5697_en.htm

b) Det knyter inte nyanlända till de sociala rättigheterna

Olika EU-länder har olika välfärdssystem. Tanken med EU-passet är att flyktingar får de politiska rättigheterna som underlättar ens integration, organisering och samspel med människor lokalt. Eftersom motståndet till att ta emot humanitära invandrare även bygger på att det skulle hota eller skada välfärdsresurserna så skulle EU-passet signalera att flyktingar befinner sig utanför välfärdsstatens ramar och endast har tillgång till sina akuta behov.

Med EU-passet får den nyanlände även en möjlighet att lättare organisera sig som i form av välfärdsklubbar då en exempelvis kan öppna bankkonton och söka jobb i hela unionen.

c) Det stöder emot tanken att hela Europa ska hjälpas åt

Det stämmer rent institutionellt att förslaget om EU-pass skulle gå emot flera av tankarna om flykting- och asylkvoter baserade på EU-landets befolkningsantal och ekonomiska resurser. Samt att det skulle finnas oro för risk att "alla" nyanlända söker sig ett fåtal, samma, rikare EU-länder som Tyskland, Sverige och Nederländerna.

Å andra sidan skulle förslaget om EU-pass bygga på att det är de ekonomiska möjligheterna som styr individens etablering i första hand. Det är bättre att fler flyktingar söker sig till samma EU-länder om det finns jobb, familjemedlemmar och boenden där, alltså allt det som underlättar ens integration och utveckling.

EU-länder skulle också kunna ha möjligheten att försöka locka nyanlända till sig, som i fallet med Portugal vars politiska ledare haft en mer positiv kommunikation om flyktingar.

Europas regionalisering bygger på framgångar med de fyra friheterna. Det blir även en viktig del för att fler invandrare också ska lyckas. Dessutom kommer kvotsystemet per medlemsland att behövas åtminstone för humanitära invandrare som exempelvis har svåra sjukdomar eller inte är i

arbetsför tillstånd på grund av sin ålder. Det blir också ett sätt att skapa nya sociala jobb inom unionen i form av vård och omsorg som också delvis kan finansieras från Bryssel.

Processen med EU-pass

Så här skulle processen med att erhålla EU-pass kunna se ut.

1. Den nyanlände kommer i kontakt med EASO⁹ som utför den första rättsliga prövningen. Om individen får sin status godkänd så fortsätter processen vidare.
2. Individen får sin språkutbildning i första hand i engelska redan under prövningsperioden. Fokus ligger även i att ta del av kunskap om EU:s politiska system, konstitutionalism och medborgarskap. Samtidigt får individen information om hur det är att söka arbete, praktik eller utbildning i hela unionen.

I denna fas skulle representanter från olika EU-länder kunna vara aktiva med att lobba och headhunta för arbetskraft eller humanitära insatser samt att informera om respektive ländernas centrala punkter för integration.

3. Så fort den nyanlände hittar en långsiktigare och tillräckligt avlönad sysselsättning så får individen ett EU-pass direkt. Det bör finnas detaljer i stilen att sysselsättningen ska vara i minst 1 år och att EU-passet är giltigt i sex år.
4. Efter sex år kan individen antingen ansöka om ett nytt EU-pass eller medborgarskap i EU-landet där en är bosatt i.

⁹ European Asylum Support Office

Slutord

Att vara medborgare i konstitutionell mening är något som de flesta av oss inom unionen inte tänker på dagligen. Vi jobbar, studerar, leker, sover och lever vår vardagliga liv. För många människor runt om i Jorden är EU ett styrelseform som attraherar med sina friheter, levnadsstandard och turistmål. Det är i grunden positivt att många vill ta sig till, uppleva, jobba i, studera i, förverkliga sig i EU, och att EU attraherar människor och blir en del av deras drömmar och ambitioner.

EU-passet skulle kunna underlätta för och uppmuntra mer till en ny migrationspolicy. Sådan policy skulle kunna signalera om att nyanlända har kommit till Europa för att förverkliga sig. På det sättet finns möjligheten att underlätta för människor att etablera sig i unionen som nybyggare och nyanlända individer som med tiden blir våra nya samhällsmedlemmar.

Tyckte du om denna text? Min ambition är att Libfed på lång sikt utvecklas till en visionär, innovativ och gräsrotsbaserad tankesmedja. Var med och supporta oss gärna via Swish 0762345677.

Referenser

BBC. Refugees frustrated and trapped in chilly Baltic states. Publicerat: 2017-07-04. Nedladdat: 2018-01-05.

Webbplats: <http://www.bbc.com/news/world-europe-40479224>

Carnegie Europe. How the Refugee Crisis Will Reshape the EU? Publicerat: 2016-02-04. Nedladdat: 2018-01-

02. Webbplats: <http://carnegieeurope.eu/2016/02/04/how-refugee-crisis-will-reshape-eu-pub-62650>

LSM.LV. Almost 90% of asylum seekers leave Latvia. Publicerat: 2017-08-09. Nedladdat: 2018-01-05.

Webbplats: <http://eng.lsm.lv/article/society/crime/almost-90-of-asylum-seekers-leave-latvia.a246078/>

EU Publications. Council Regulation (EU) No 1417/2013 of 17 December 2013 laying down the form of the laissez-passer issued by the European Union. Publicerat: 2013-12-28. Nedladdat: 2017-01-01. Webbplats:

<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/b95d28c8-4402-4f69-bb81-1eee6005dfcd/language-en>

European Commission. Public Opinion. Publicerat: Okänt. Nedladdat: 2018-01-05. Webbplats:

<http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/WhatsNew/index>

European Commission. European Commission Statement following the decision at the Extraordinary Justice and Home Affairs Council to relocate 120, 000 refugees. Publicerat: 2015-09-22. Nedladdat: 2018-01-02.

Webbplats: http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-15-5697_en.htm

Open Europe. EU migration crisis: will refugees acquire full free movement rights? Publicerat: 2016-01-18.

Nedladdat: 2018-01-02. Webbplats: <https://openeurope.org.uk/today/blog/eu-migration-crisis-will-refugees-acquire-full-free-movement-rights/>

Parliament of Canada. The Division of Powers. Publicerat: Okänt. Nedladdat: 2018-01-05. Webbplats:

https://lop.parl.ca/About/Parliament/Education/ourcountryourparliament/html_booklet/division-powers-e.html

The Local. "Choose Freedom": EU passport campaign launched across Europe. Publicerat: 2017-02-14.

Nedladdat: 2017-01-01. Webbplats: <https://www.thelocal.es/20170214/brexit-choose-freedom-eu-passport-campaign-launched-across-europe>